

“Co-creëren, niet vechten”

Carien, Mirjam en Jan zijn een drietal professionals die consentdemocratie inzetten bij veranderingstrajecten bij gemeenten. Consent heeft toegevoegde waarde voor mens en maatschappij, de besluitvorming wordt beter en efficiënter. Het is geen geen vrijblijvende aanpassing maar een culturele en structurele hervorming. Ze willen hun experimenten graag verder kunnen testen. ‘Wij hebben de waarheid ook niet in pacht en willen voor losse eindjes oplossingen vinden.’ Het valt hun op dat een gemeentebestuur meent het allemaal te weten en met een pasklaar antwoord komt. Iedereen schiet in de weerstand, commentaar

komt pas achteraf. Vooraf met de betrokkenen gaan praten biedt een oplossing: co-creëren, niet vechten. Omdat je gaat verbinden in plaats van polariseren wordt de onderlinge sfeer beter, is de kwaliteit van de besluitvorming hoger en de uitvoering sneller. Is er weerstand? Ja, de cultuurverandering die je tot stand brengt, wordt door politici vaak beschouwd als een inperking van hun macht. Ze maakten twee animatiefilmpjes. In ‘Hoe werkt Consentdemocratie’ introduceren ze de methodiek en in ‘Participatie in fasen Consentdemocratie’ verduidelijken ze de procesaanpak.

Consent- democratie

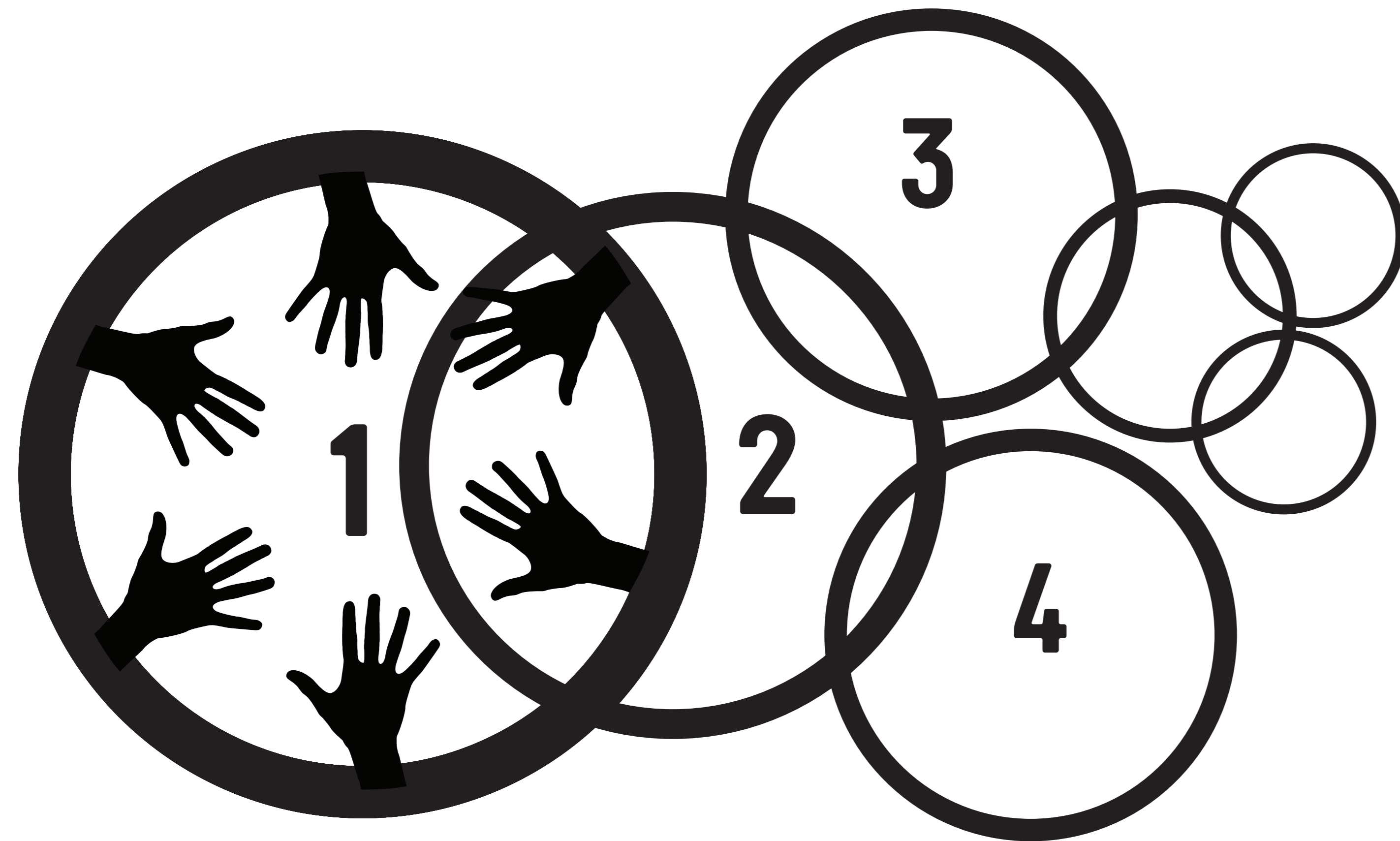
- Carien Huijzer, Mirjam van Zweeden, Jan Broekgaarden

De consentdemocratie gaat uit van het grondrecht van elke burger om zelf te mogen beschikken. Het model rust op vier peilers: **A. consent als basis voor de besluitvorming; B. het medebeslissingsrecht wordt niet beperkt tot bestaande structuren, maar is een gezamenlijk besluitvormingsproject, per onderwerp kiest men voor een netwerkomgeving (die gemeente - of provinciegrenzen kan overstijgen); C. open toegang tot de besluitvorming voor iedereen op elk niveau; D. ambtenaren zitten aan tafel met met andere betrokkenen met een gelijkwaardige inbreng.**

Karen is als bestuurskundige al tien jaar bezig met zeggenschap en democratische processen, zij pleit voor de invoering van sociocratie. Hoewel het fundament van de trias politica sterk is, is het gebouw aan een grondige renovatie toe. De regels die we bedenken voor de legitimiteit van politiek en bestuur, belemmeren mensen om hun leven zo veel mogelijk zelf vorm te geven en voor elkaar te zorgen; gewone mensen en professionals, die buiten werktijd ook gewone mensen zijn. Het is de hoogste tijd dat mensen die mee willen doen aan de besluitvorming ook echt mee kunnen doen. Een inspraakavond voldoet niet aan de behoefte aan zeggenschap. Er is geen verbinding

tussen de systeem- en belevingswereld. 'We hollen zelf het systeem uit, daardoor haken mensen af.' Als burger heb je geen positie als genomen beslissingen bijgesteld moeten worden. Laten we nu gewoon eens beginnen met experimenteren, verzucht Karen.

Deze methode doorvoeren als vervanging van de huidige democratie kan wellicht niet anders dan met invoering van het basisinkomen. Anders blijf je mensen uitsluiten omdat ze geen tijd hebben om mee te kunnen doen. En wat als mensen niet mee willen beslissen?

Sociocratie - verfijn de democratie

- Karin Vosters

**“We hollen zelf het systeem uit,
daardoor haken mensen af.”**

Sociocratie is een vorm van democratie waar niet bij meerderheid van stemmen wordt beslist, maar waar naar consensus wordt gezocht. Het model bestaat uit vier pijlers: 1. consentbesluitvorming met strakke gespreksregels om gelijkwaardigheid te bevorderen, 2. een organisatiestructuur van kringen met een eigen domein, 3. een dubbele verbinding van beleid en uitvoering via leidinggevenden en 4. vertegenwoordigers naar naast hogere kringen en open verkiezingen.

Biotopen voor de lokale democratie

- Bob Kassenaar

“Respect en ruimte geven aan de burger, dat beseft ontbreekt bij politici”

We zouden condities moeten scheppen voor een dekkend weefsel van ‘doe-democratieën’; om daarvoor een biotoop te ontwikkelen moeten alle betrokken partijen zich inzetten. Het herontwerpen van de lokale democratie kan slagen als men een aantal condities in acht neemt: kennismanagement, structurele ruimte voor lokale democratie, buurtrechten, overheidsparticipatie en partnerschap; cultuurverandering; mediabeleid; checks and balances in de verhouding tussen doe-democratie en bovenlokale democratie.

Bob Kassenaar was veertig jaar actief als ambtenaar bij de Gemeente Amsterdam op tal van portefeuilles: van verkeer tot wijkaanpak; hij gaf ook gastcolleges bij de HvA. Hij signaleert dat gelijkwaardigheid ver te zoeken is in de top-down beslissingen van de overheid. Zijn inspiratie komt voort uit de aanpak van Jan Schaefer in de jaren ‘70 en ‘80, toen actiegroepen op dezelfde wijze werden behandeld als een politieke partij of een goed opgeleide ambtenaar.

Het benutten van energie en kennis van bewoners staat centraal in het plan. De huidige democratie is marktgericht; in een lokale democratie kunnen mensen de problemen waar ze tegenaan lopen zelf oplossen, gesteund door de overheid. De kracht van onderop is onmisbaar voor de samenleving. Het is een groei- en leerproces, geen vooropgezet plan. We moeten met zijn allen de overstap maken van de systeemwereld naar de leefwereld van de bewoners.

Het is tijd om het huis van de democratie opnieuw te ontwerpen! Democratie is te belangrijk om aan politici over te laten. Het is onze democratie. Willen we de lokale democratie herontwerpen, dan moeten we niet alleen kijken naar de gemeenteraad en wethouders maar ook naar onszelf. Onze democratie moet verschuiven van star naar flexibel, onze instituties van controle naar feedback en onze zelforganisaties van fragmentatie naar integratie.

Hein is betrokken bij zijn eigen buurt, waar hij het buurthuis mede beheert. Hij werkt als consultant en is adviseur burgerparticipatie. Hein herkent de neiging om ergernis over het bestuur te wijten aan de elite. Het is altijd de schuld van Den Haag. Volgens Hein ligt dit echter ook aan onszelf!

De zelforganisatie die Hein voorstelt, komt voort uit zijn ergernis over het versimpelen van democratie tot meepraten en het

organiseren van referenda. Democratie moeten we niet meer aan anderen overlaten. Met zelforganisatie krijgen wij de regie over onze eigen toekomst weer terug en het vertrouwen dat de democratie zich aanpast aan wat wij allemaal willen. Het is geen gemakkelijke oplossing en we hebben een lange weg te gaan, maar het is wel noodzakelijk dat de vertegenwoordigende democratie ruimte gaat maken voor zelforganisatie.

**Jouw
demo-
cratie,
jij kunt
het**

- Hein Albeda

“Van star naar flexibel, van controle naar feedback, van fragmentatie naar integratie”

In het huidige systeem hebben we altijd één stem. Een stem voor of een stem tegen een beslissing. Maar hoe zou het zijn als je bij het stemmen tegelijk een stem voor en een stem tegen een persoon of voorstel uit zou kunnen brengen? Als we een nieuw stelsysteem in zouden voeren waarin je ook je twijfels of bezwaren uit kan drukken, zal je over sommige uitspraken wel eerder nadenken. Er zal minder polarisatie ontstaan, de draagkracht van besluiten wordt zichtbaar, je komt tot een resultaat waar je mee kan leven.

Peter Kurpershoek is manager zorgverantwoording in de gehandicaptenzorg en is helemaal klaar met de polarisatie in het land. Hij vindt het belangrijk om de democratie 'voor de deur' te beïnvloeden. Volgens Peter moeten we een ander stelsysteem invoeren dat recht doet aan de opvattingen van kiesgerechtigden. Toen hij integratiemanager was in de zorg, kwam hij geregeld in contact met organisaties waar gepolariseerde kampen waren ontstaan. Om meer draagkracht te krijgen voor het kiezen van een voorzitter van een werkgroep, liet hij iedereen een voor

en tegen stem uitbrengen voor een kandidaat. Het maakte de vergadering veel meer inhoudelijk en de voorzitter kon op draagvlak rekenen. Wat je meet is de netto draagkracht voor een politieke keuze, die veel meer aansluit bij de beleving van de kiezers.

Vragen die open blijven: peilingen blijven een probleem. Als je hier een maand van te voren mee stopt, voorkom je tactisch stemmen. Draagkracht heeft een nivellerend effect maar dat is beter dan de huidige polarisatie in de maatschappij.

Netto Nederland

- Peter Kurpershoek

**"Als je tegelijk
zowel voor
als tegen iets
kan stemmen,
voorkom je
roepstoeteren
en polarisatie"**

Frits is afgestudeerd in de filosofie op 'reorganisatie als ritueel' en had voor hij met pensioen ging als bedrijfskundige verschillende banen in de publieke sector, bij ministeries en gemeenten. Hij voelt zich betrokken bij de relatie tussen burger en overheid. Hij signaleert dat wethouders hun eigen plan willen doordrijven, ze houden niet van samenspraak. Hij hoort steeds dat de burger altijd gelijk wil hebben en dat de Raad het te druk heeft. Als gevolg daarvan blijft de burger in de kou staan.

Frits voorstel behelst geen nieuw stelsel dat opgezet moet worden of een systeem-

verandering. Zijn voorstel dient slechts als breekijzer om de burger zeggenschap te geven. Bij de Grieken werd elk jaar onder de vrije mannen gestemd of er een schervengericht nodig was. In geval van 'ja' werden er potscherven uitgedeeld. Men kraste hierop de naam van een persoon die teveel macht naar zich toe trok en een gevaar voor de democratie vormde. Als de burger tussentijds een bestuurder weg kan sturen, voorkom je dat deze er niet meer in geloofd, zijn kont tegen de krib gooit en alleen een proteststem uitbrengt bij de verkiezingen.

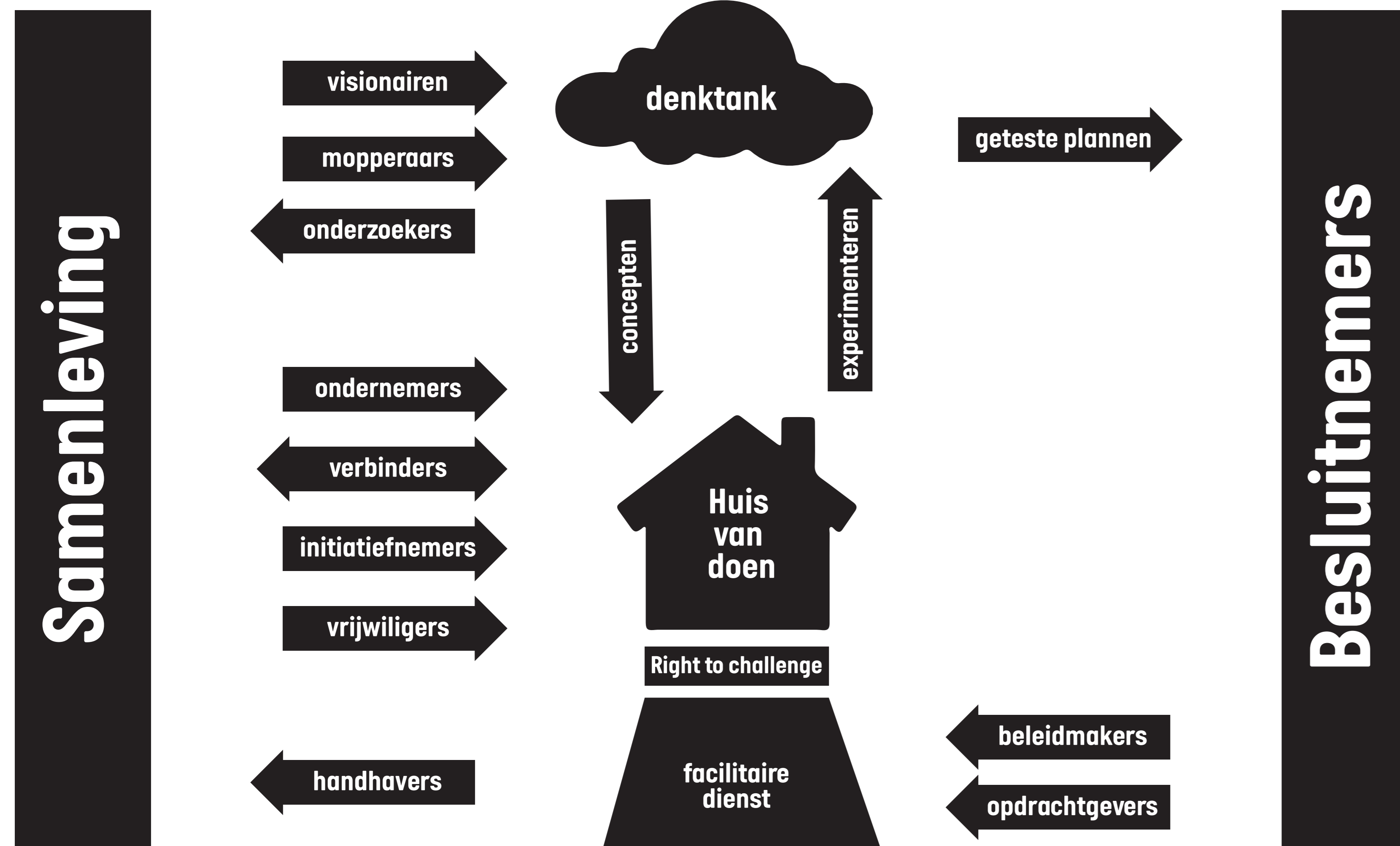
"De burger moet tussentijds een bestuurder weg kunnen sturen"

Schervengericht,- Radicale omslag in onze democratie

- Frits Bakker

Democratische verandering kan alleen tot stand komen door de burger een krachtiger positie te geven. Het grote probleem van ons democratisch stelsel is dat de gekozen bestuurders zich tijdens hun zittingstermijn niets van de burger hoeven aan te trekken. De oude Grieken hadden daar een oplossing voor: het schervengericht. De burger kon een bestuurder tussentijds wegsturen.

Noël is zelfstandig ondernemer en functioneert als cultureel aanjager en verbinders. Hij ontmoet veel mensen met ideeën die onbenut blijven, omdat het gewone systeem er niet veel mee kan. Initiatiefnemers lopen tegen een muur aan van procedures. “We hebben een overheid gecreëerd die alles voor ons doet”.

In zijn voorstel wordt alles wat nog bedacht moet worden, bij de gemeente weggehaald en ondergebracht in het Huis

van Doen. Hier wordt alles onderzocht en getest, met alle betrokkenen. Het is een werkplaats in alle betekenissen, dus ook fysiek, waar co-creëren echt gestalte krijgt. Niet top-down, maar een horizontale uitwisseling van kennis en belangen. De overheid wordt in zijn model veel kleiner: de gemeente wordt een stadsbedrijf met facilitaire rol. Nadelen? Een klein risico dat iemand misbruik maakt van situatie de om eigen zin door te drijven.

Huis van Doen

- Noël Josemans

“We hebben een overheid gecreëerd die alles voor ons doet”

De besluitvorming in de samenleving moet kantelen. Niet de overheid, maar de inhoud en ideeën moeten centraal staan. Besluitvorming moet openstaan voor iedereen die daar iets aan wil bijdragen. Het Huis van Doen heeft een horizontale benadering, waar besluitvormers worden gekozen, waar ruimte is voor experts, ambtenaren, ondernemers, visionairs, mopperaars, vrijwilligers en initiatiefnemers om samen concepten te maken en te experimenteren in co-creatie.

Spinoza krijgt veel te weinig aandacht. Zijn denkwerk zou als basis kunnen dienen voor de discussie over de toekomst van onze samenleving en de democratie. Niet het Wilhelmus, maar Spinoza op de scholen! Spinoza aan het IJ wil een centrale plek creëren voor bijeenkomsten met sturing, voor burgerinitiatieven. Een landelijk centrum voor lokale vernieuwing, waar niet een one-size fits all mentaliteit heerst.

Toon is als werktuigbouwkundige altijd bezig geweest met het invoeren van nieuwe technologie ten bate van ontwikkelingswerk in Latijns Amerika en is geïnteresseerd in bottom-up democratie. Hij schrijft over maatschappelijke problemen en heeft jarenlang steden bezocht om te kijken naar burgerinitiatieven. Ruim een miljoen mensen in Nederland doet op een of andere manier mee aan burgerinitiatieven, maar de politieke partijen tonen weinig belangstelling voor deze ontwikkeling. Aangespoord door een uitspraak van twee wethouders in Amsterdam, is Toon

een blog gaan schrijven en zo heeft hij zijn voorstel ontwikkeld. Toon zou graag een centrum voor de ontwikkeling van lokale democratie willen oprichten. Een plek van statuur, waar politici naar toe zullen komen om mee te praten, zodat ze zich niet kunnen verschuilen. Ervaringen uit het hele land en daarbuiten kunnen er worden uitgewisseld, besproken en getoetst. De denkbeelden van Spinoza zouden centraal moeten staan en er zou actief naar verwezen kunnen worden door het oprichten van een vrijheidsbeeld aan het IJ van Spinoza.

“Ik zie een standbeeld van Spinoza voor me, als een vrijheidsbeeld aan het IJ”

**Spinoza aan
het IJ**

- Toon Jansen

De burger centraal

- Willem Bottenberg

“Meer zeggenschap voor de burger is tegengas voor populisme als vorm van protest”

In het huidige systeem wordt de burger niet gehoord. Die beoordeelt besluiten op heel andere gronden dan bestuurders. In deze aanpak formeert de gekozen, onafhankelijke burgemeester het bestuur dat geen partijpolitieke grondslag heeft, de Raad controleert het bestuur. Voorafgaand aan het ontwikkelen van beleid worden maatschappelijke organisaties en burgers geconsulteerd. Verplicht advies vooraf, in plaats van input achteraf.

Willem is zelf beleidsambtenaar geweest en is nu namens belangenorganisaties betrokken bij consumenteninspraak. Die inspraak wordt niet altijd op prijs gesteld door bestuurders, ambtenaren en politieke partijen. Maatschappelijke organisaties worden te laat betrokken bij het beleid. Als een braakliggend terrein wordt bebouwd, beoordeelt de burger de invulling op zaken als zichtlijnen of schoonheid, de gemeente op bestemming.

Dit voorstel steunt op twee pilaren waarbij het bestuur en de controle door de raad verder uit elkaar wordt getrokken. Een onafhankelijker bestuur met een gekozen burgemeester zal de afstand tussen burger en bestuur verkleinen. De huidige vorm van inspraak geeft je als burger het idee dat je je best moet doen om gehoord te worden. Meer zeggenschap voor de burger vormt tegengas voor populisme als vorm van protest. Onze kennis kan beter worden benut. Vragen die ontstaan: Willen politieke partijen wel inboeten aan invloed? Moet de wet aangepast worden voor een burgemeester die wordt gekozen en zelf wethouders kan kiezen?

“Het lopend beleidsprogramma is altijd dominant, ideeën van buiten zijn in principe ingewikkeld”

Er zijn drie onvervreembare rechten: Het Recht op Toegang tot regelgeving en wetten, het Recht op Experiment en het Recht op Gemeenschappelijke Lotsbepaling. Een gemeente die hierin nalatig is, verliest daarmee haar legitimiteit en het gezag over haar burgers. In een manifest, gebaseerd op ideeën die voortkomen uit de Franse revolutie en vier toekomstscenario's voor vier verschillende gemeenten, wil Guido deze rechten terug brengen bij de burgers.

Al jaren is Guido, van oorsprong jurist, bezig met het bepleiten van een inclusieve democratie. Hij publiceert regelmatig over participatie. Hij mist de durf bij gemeenten om te experimenteren met radicale vormen van democratie. Die paar dialogjes en stadsgesprekjes zetten veel te weinig zoden aan de dijk. Het lopend beleidsprogramma blijft altijd dominant, ideeën van buiten worden in principe ingewikkeld verklaard. Bewoners zouden een veel grotere rol moeten krijgen in het democratisch proces en echt mee moeten kunnen beslissen in zaken die hen direct aangaan. Guido stelt voor om bewoners een part

time functie binnen de gemeente als 'stadsvernieuwer' geven; om een team van vertegenwoordigende burgers de effectiviteit van bestaande regelgeving kritisch te laten evalueren; om maatschappelijke vennootschappen op te richten waarin bewoners zelf het beheer van hun dorp of buurt uitvoeren en om maatschappelijke zetels toe te voegen aan de politieke zetels van de gemeenteraad. Vragen die open blijven: Kan je leken laten beslissen over gespecialiseerde onderwerpen? En wat is het democratisch mandaat van deze mensen?

De revolutie ligt op schema

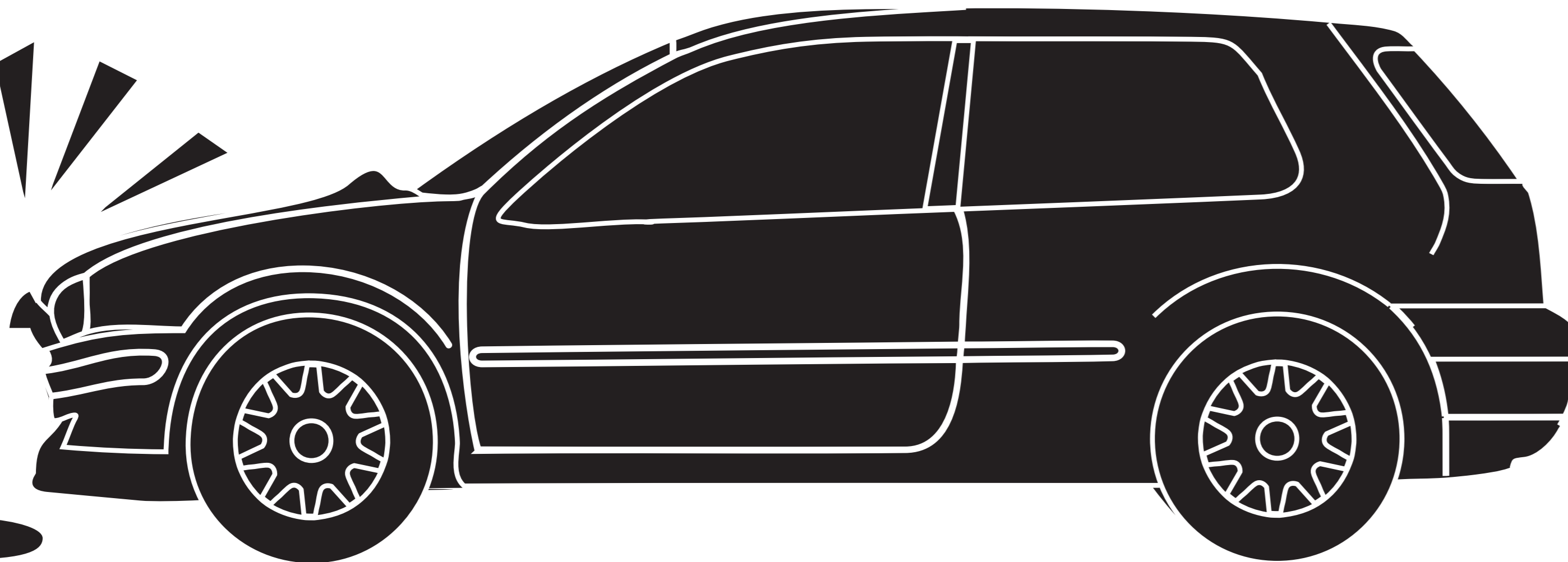
- Guido Enthoven

“Als je met je auto tegen een paal rijdt, dat je dan zowel van de schade aan jouw auto als die aan onze paal baalt”

Petra is ‘belevingsadviseur’ en helpt bewoners samen hun openbare ruimte in te vullen in opdracht van de gemeente of een kunstinstelling. Ze doet veel vrijwilligerswerk en was dorpsraadlid. Het gemeenschapsgevoel moet terug, vindt Petra, dat lukt niet met het huidige democratische systeem. Het gaat haar erom dat als je met je auto tegen een paal rijdt, je zowel van de schade aan jouw auto en die aan onze paal baalt. Het puntensysteem van Petra helpt daarbij, het is een vorm van directe democratie. Inspiratie kwam van de dierenwinkel waar je

vroeger je bonnetje in het emmertje kon stoppen van je lokale project naar keuze, dat dan 10% van jouw aankoopwaarde kreeg. In haar eigen wijk wordt met haar idee geëxperimenteerd, er wordt 10.000 euro door bewoners beheerd en besteed. Er start er nu een groter project: een puntensysteem waarmee bewoners zelf straten in kunnen richten. Vragen die open blijven: willen mensen deze rol en verantwoordelijkheid wel op zich nemen? En welke bestuurder zal het lef hebben om zichzelf buiten spel te zetten?

Bewoners als bestuurders

- Petra van Houdt

Niemand wil belasting betalen, tot je je realiseert dat je er baat bij hebt. Die lantarenpaal brandt omdat we er allemaal aan meebetalen. Als inwoners van een buurt of stad een budget krijgen dat ze met hulp van een puntensysteem zelf ieder half jaar kunnen besteden, gaat het geld naar de zaken die voor hen belangrijk zijn. Het is een zelfregulerend systeem, het gaat om de kracht van de massa. Individuutjes krijgen op deze manier een gemeenschapsbelang. Met een fantastische strip brengt Petra haar idee tot leven.

“Iedere burger verantwoordelijk voor lokaal beleid”

Conny is al vijftig jaar actief als aanjager en actievoerder op allerlei terreinen: van onderwijs tot gender, van geldsystemen tot duurzaamheid, nationaal en internationaal. Echte democratie bestaat nog niet, daarom moeten we lokaal beginnen. Haar eigen gemeente wijst zij nu de weg naar de Sustainable Development Goals van de VN.

In Conny's uitgebreide en gedetailleerde plan zijn alle burgers medeverantwoordelijk, zij hebben zeggenschap over inhoudelijke zaken. Op die manier wil zij de democratische revolutie van van onderop in beweging zetten naar boven-lokaal, nationaal en internationaal. Grenzen zijn een achterhaald begrip, we moeten geografisch samenwerken waar dat voor de hand ligt. Uitgangspunten voor lokaal beleid zijn de Internationale Rechten van Mens, Vrouw en Kind.

Een zwakke plek, zoals bij alle verenigingen, is dat je niet helemaal kunt voorkomen dat mensen misbruik maken van hun positie. In haar voorstel zet Conny nieuwe technologie in, nu ontbreekt de communicatie. We moeten samen het experiment aangaan en met vallen en opstaan tot nieuwe vormen komen.

Van Lokaal tot Globaal: Een fluwelen revolutie: De Gemeente Vereniging.

- Conny Bergé

Het is de hoogste tijd voor een echte democratie, waarin alle burgers medeverantwoordelijk zijn voor de publieke zaak. Iedere gemeente wordt een Gemeente Vereniging. Politieke partijen zijn passé. Alle bewoners zijn lid van de vereniging, waar iedereen toegang heeft tot onafhankelijke informatie om een gefundeerde mening te kunnen vormen over lokale zaken.

Het is 2048, 200 jaar na de invoering van de parlementaire democratie van Thorbecke. De tijd dat inwoners eens per vier jaar op poppetjes stemmen is voorbij. Inwoners bepalen zelf de visie van hun stad. Er bestaan geen coalitieakkoorden meer. Bestuurders voeren de stadsvisie uit onder leiding van een neutrale burgemeester en worden jaarlijks gecontroleerd door een willekeurige groep bewoners, die aan de hele stad rapporteert. De gemeenteraad kent louter dynamische coalities, de besluitvorming is volledig open en dagelijks te volgen voor iedereen die zich betrokken voelt.

Ilhan is financieel adviseur bij een grote gemeente en politiek actief in een kleine. Hij was acht jaar raadslid en zet zich nu in als campagneleider voor de verkiezingen van 2018. De lokale democratie moet de dynamiek in de samenleving zien bij te benen, waar sociale, economische en technologische ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Het afgelopen jaar heeft hij actief deelgenomen aan een visietraject waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken bij waren. Dit inspireerde hem om zijn blik in de toekomst

uit te werken. De wijze waarop we invulling geven aan de lokale democratie moeten we tegen het licht houden. Aan ons als bewoners de opgave om die toekomstbestendig te maken om het vertrouwen van de burger terug te winnen.

Aandachtspunt: de gemeenteraad krijgt een belangrijke rol in dit model en alle partners in de stad moeten meewerken. Dan moet de rolverdeling duidelijk zijn, anders kan er gedoe ontstaan over wie waar nou precies verantwoordelijk voor is.

“De lokale democratie moet de dynamiek in de samenleving bijbenen”

**200 jaar na
Thorbecke**

- Ilhan Tekir

Lokale democratie-op-maat gaat zorgen voor een andere verhouding tussen gemeentebestuur en samenleving. Twaalf burgemeesters (uit elke provincie een) maken het begin met een burgemeesters beweging. Heerenveen en Bedum zetten de eerste stap en verbeelden hun idealen in een foto.

“Buiten de gebaande paden op zoek gaan naar nieuwe democratische werkvormen”

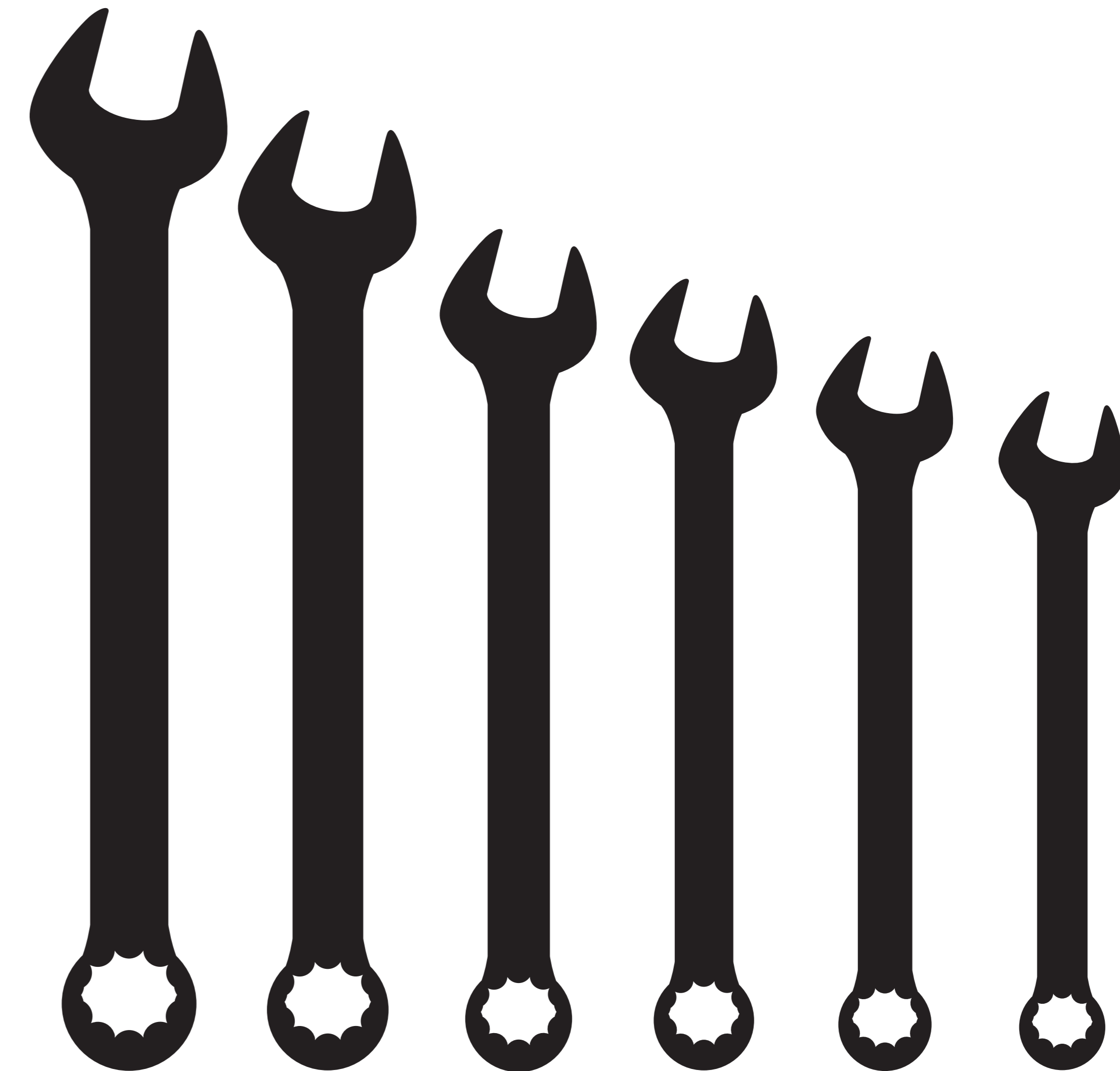
Jeroen van Urk had al verschillende stukken over vernieuwing van de lokale democratie geschreven toen hij fotografe Annemoon Hemel tegenkwam. Toen ontstond het idee om in plaats van een tekst een foto in te dienen voor de wedstrijd van Herontwerp de lokale democratie; een fotografische verbeelding van het gesprek over de verdeling van de macht. Burgemeester Tjeerd van der Zwan in Heerenveen zag het idee meteen zitten.

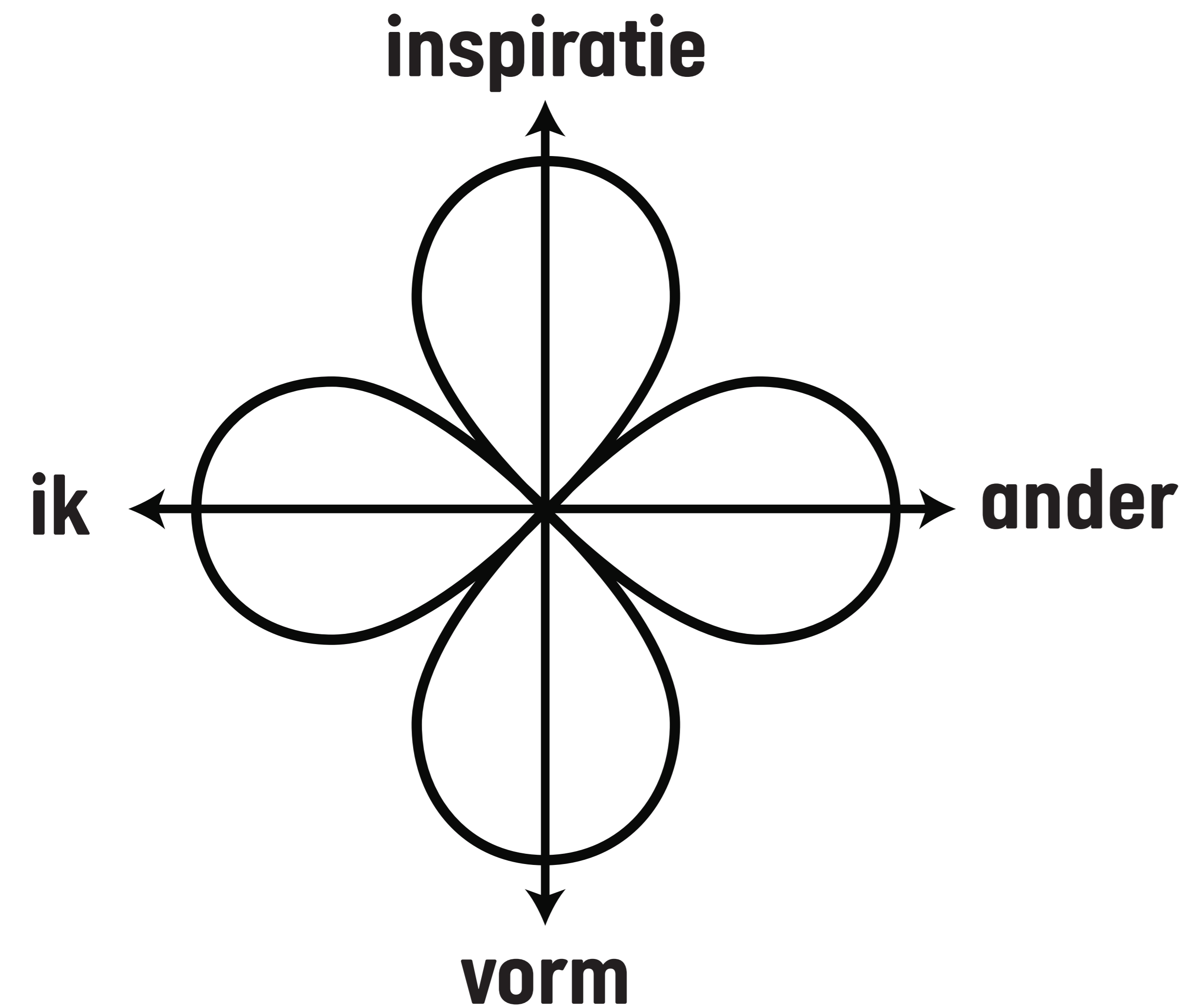
‘Maak Het!’ is de naam van de beweging die de gemeente Heerenveen heeft

ingezet. De relatie tussen overheid en samenleving verandert. De gemeente bepaalt niet meer alleen wat er moet gebeuren, ze heeft een faciliterende rol en laat meer over aan inwoners. Heerenveen wil samen met gemeenteraad en inwoners buiten de gebaande paden op zoek gaan naar nieuwe democratische werkvormen en die ook invoeren. De lokale democratie versterken door meer ruimte te geven aan wat er leeft in de Heerenveense samenleving en tegelijk de samenleving meer betrekken bij gemeentelijke taken.

Lokale democratie-op-maat

- Jeroen van Urk en Annemoon Hemel i.s.m. burgemeesters

Peter is consultant, als oprichter van het Center for Human Emergence Nederland is hij de spil van een kring ontwikkelaars. Hij adviseert en leert gemeenten en bestuurders in allerlei gremia hoe met elkaar om te gaan. “Hoe ziet de politiek eruit als je uitgaat van eenheid?” is een van de centrale vragen. Je krijgt de democratie die je verdient, zegt Peter. Het is tijd voor reflectie om zelf een nieuw bewustzijn te ontwikkelen als opstap naar een andere demo-

cratie. Want er zit een ontwerpfoutje in ons democratisch model, het uitgangspunt is ‘strijd’ in plaats van aandacht en dialoog. Het persoonlijke (de eerste sleutel), het doen (de tweede sleutel) en de omgeving (derde sleutel): als je deze componenten met elkaar verbindt, komt er een oplossing voor het fundamenteel maatschappelijk probleem van dit moment. Dan kunnen we weer wezenlijk contact maken met elkaar.

Ik - Samen doen - Volg de energie

- Peter van der Vliet

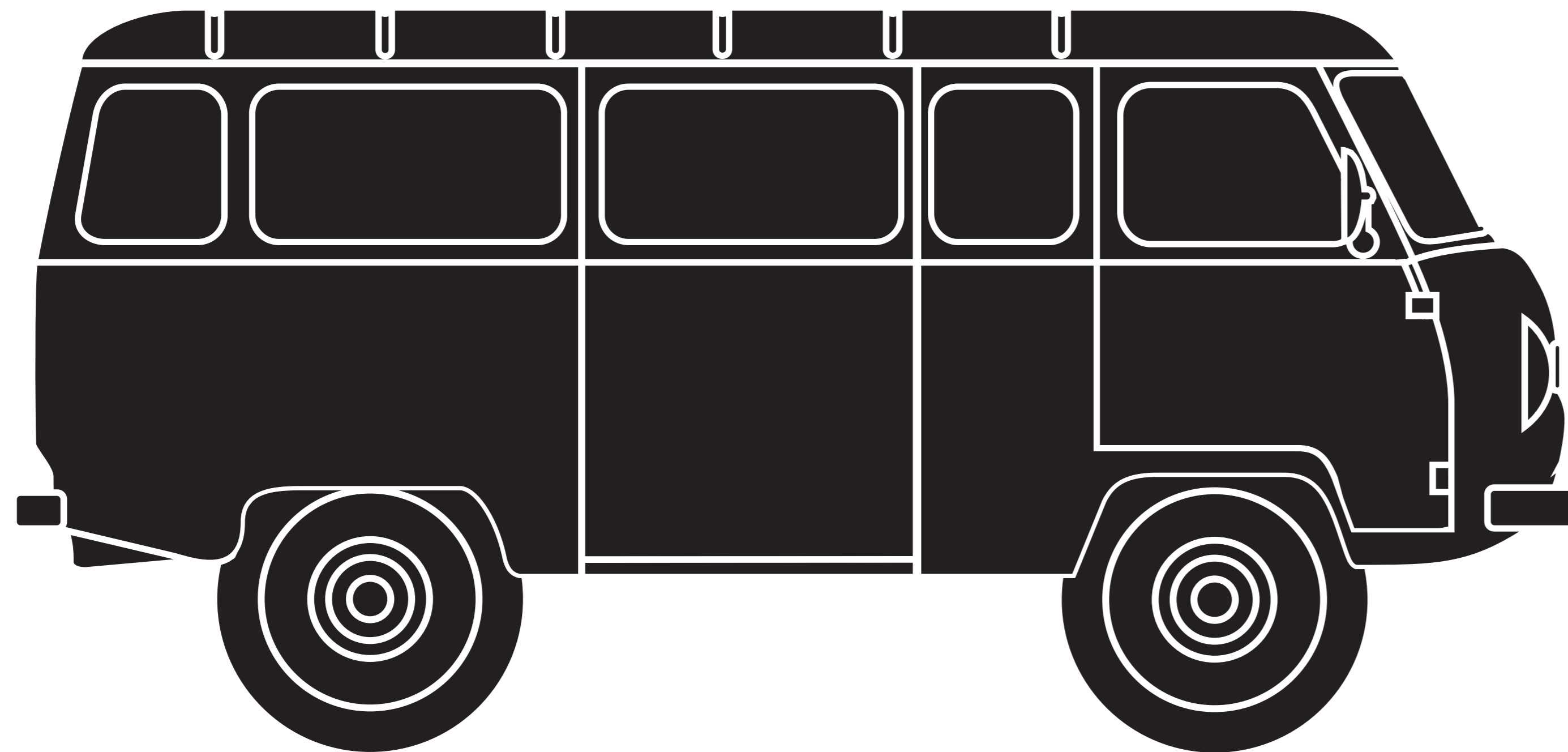
“Hoe ziet de politiek eruit als je uitgaat van eenheid?”

De verbinding tussen het persoonlijke, het ‘doen’ en de omgeving maakt het mogelijk een zelfsturende gemeenschap te creëren waarin mensen - individueel of samen - zich maximaal kunnen wikkelen Een beweging op gang brengen rond deze drie sleutels kan er voor zorgen dat burgerinitiatieven transformeren in nieuwe vormen van democratie.

De Mobiele Wijk Motor

- Maarten Wijk & Anne-Marie Verbeek

“De SRV-wagen als icoon voor de sociale verbinding in de buurt”

De buurt is niet vertegenwoordigd in de politiek. Bestuurders weten niet weet wat er speelt. Sommige zaken gaan echt alleen de buurt aan. De Mobiele Wijk Motor is de rollende keuken of de SRV-wagen van de buurtdemocratie, een verrijdbare commissiekamer die de dialoog naar de buurt brengt, zodat mensen gehoord worden.

Annemarie en Maarten hebben hun hart bij het thema, omdat ze intensief bij het buurtwerk zijn betrokken, hij als lokale tv-verslaggever en zij als vrijwilliger en projectmedewerker bij een welzijnsstichting. Ze signaleren een grote kloof tussen de raadszaal en de wijk. Raadsleden worstelen met participatie van burgers. De dossiers zijn te dik en de informatie van het college van B&W is abstrakt. Weinig politici zijn aanwezig bij burgerinitiatieven. Zelden worden de vruchten geplukt van geplante zaden voor verbetering. Als inspiratiebron dient de ‘SRV-wagen’, de supermarkt op wielen die bewoners in een

buurt even samenbracht, een icoon voor de sociale verbinding in de buurt.

De mobiele wijkmotor behelst een experiment met burgerparticipatie: bewoners gaan met elkaar in dialoog en stellen kaders hoe problemen aan te pakken, of in behoeftes te voorzien. Het voordeel van een mobiele ruimte is dat men op locatie waar het probleem zich afspeelt, tot een oplossing kan komen. Vragen die open blijven: risico op gezeur op de vierkante mm, lastige mensen en bestuurders die de wijkmotor ervaren als ‘nog een taak erbij’.

“Hoe ziet de ruimte tussen systeem- en leefwereld eruit?”

Rogier is ontwerper en design managementconsultant. Hoe de systeemwereld zich ontwikkelt is wel duidelijk, maar op het niveau van de leefwereld bestaan er honderden verschillende initiatieven. Onderzoek toont aan dat men wel vertrouwen heeft in de democratie op zich, maar nauwelijks in partijpolitiek. Rogier vraagt zich af hoe de ruimte tussen leef- en systeemwereld eruit ziet. Daar is zijn idee voor de coöperatie uit voortgekomen. Het voorstel behelst de oprichting van twee coöperaties: één voor rechtspersonen en de andere voor personen, buurtcommissies en andere lokale bewegingen. Aan de bovenkant lost het voorstel het probleem op dat de gemeenteraad in fusie moet beslissen over zaken die ze onvoldoende kent. Aan onderkant lost het plan op dat zaken zo divers zijn, dat ze eerst georganiseerd moeten worden om over te kunnen brengen aan de systeemwereld. Hierdoor komt meer vertrouwen in de democratie. Punt van aandacht: coöperaties functioneren op micro niveau terwijl op macro

niveau de partijpolitieke beslissingen worden genomen.

Think global, act local: Coöperaties

- Rogier de la Rive Box

Zaken die voorheen door het rijk werden geregeld, liggen nu bij de gemeente. Om de nieuwe taken aan te kunnen, moet de gemeente zich op een andere schaal organiseren, bijvoorbeeld groeien door te fuseren. Er ontstaat door deze ontwikkeling 'een leegte' op grassroots niveau: wie behartigt de lokale belangen? Een coöperatie die op andere gronden dan via partij-politiek wordt gekozen, kan in de leemte voorzien.

“Er is een land waar vrouwen willen wonen”

Eugene is sociaal geograaf, hij werkte als voorlichter en adviseur en heeft onderzoek in India gedaan naar de rol van vrouwen in de buurt en hoe deze te verbeteren, geïnspireerd door Joke Smit: ‘Er is een land waar vrouwen willen wonen’. Het idee van de buurt centraal bleef altijd bij hem hangen. Als voorlichter op het gebied van duurzame energie ontdekte hij dat mensen wel willen bezuinigen, maar het idee

om samen de buurt structureel aan te passen, vinden mensen vreemd. Het zijn altijd dezelfde die naar conferenties of voorlichtingsgesprekken komen, de mensen waar het echt over gaat worden niet bereikt.

In Eugene’s plan wordt de buurt een duurzame eenheid, zelfvoorzienend, onafhankelijk van grote bedrijven of centrale regering. Het plan belooft niks, maar geeft mensen een instrument in handen om zelf problemen op te lossen en naar een duurzame samenleving te gaan.

Het is concreet en uitvoerbaar, met een medezeggenschapsorgaan voor bewoners, een wijkbudget, een buurtconsul, scholing in bestuur en buurtbeheer, buurtkantoren, buurt-energie-productie, buurt-internetonderwijs, buurt-migrantenopvang en buurt-landbouw.

Samenwerking tussen de verschillende buurten is natuurlijk een vereiste.

De buurt: Fundament van onze democratie

- Eugene E. Bloemhard

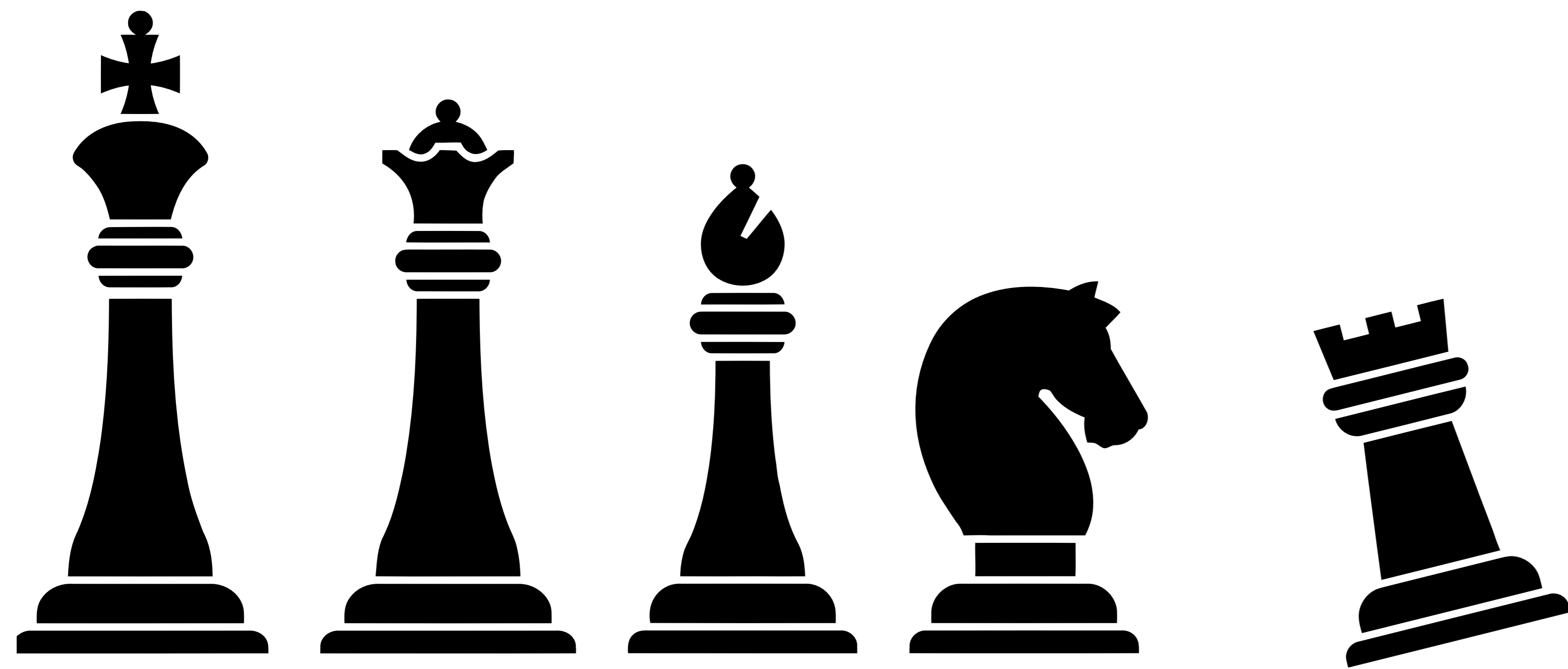
De buurt geeft ons nieuwe mogelijkheden om ons land beter, doelmatiger, doeltreffender en vooral leuker te besturen. Als wij onze democratie verankeren in buurten kunnen we een duurzame samenleving opbouwen vanuit de betrokkenheid van bewoners. Met de buurt komt het vertrouwen in elkaar en de maatschappij weer terug!

“De kennis en kunde zit bij de bevolking”

Ery Kooi heeft als raadslid en wethouder van dichtbij meegemaakt dat het systeem niet deugt. Het budgetrecht, de volksvertegenwoordigende rol en het vaststellen van beleid en controle op het college wordt vergeten in het huidige duale stelsel. Raadsleden die na de verkiezingen nooit komen opdagen maar wel hun vergoeding opstrijken, moet je als burger weg kunnen sturen. De attitude van raadsleden moet veranderen. Ze moeten zich niet als detailist ontwikkelen, maar buiten de deur hun voelhorens uitsteken. Het pluche zit lekker, maar blijf niet plakken!

Het systeem werkt zo: van de 15 raadsleden worden er 8 gekozen door representatieve vertegenwoordiging van politieke partijen. Voor de overige 7 worden in elke kern kandidaten geselecteerd die draagvlak hebben in de gemeenschap. Bij sommige bijeenkomsten stelt de burger de agenda op. Vragen die nog open liggen: Wil de bevolking zich wel verdiepen in de leefomgeving? In grote gemeenschappen met meer dan 10.000 inwoners, is het dan veel moeilijker te realiseren? Krijg je voldoende mensen die zich willen verdiepen in de politiek?

De kiezer aan zet

- Ery W. Kooi

Als verkiezingen in aantocht zijn, wordt de burger opgezocht; bewoners mogen inspreken als een besluit in principe al genomen is. Waarom geen consultatie vooraf van de bevolking in plaats van achteraf? In een gemeenteraad waarin naast de politieke partijen ook vertegenwoordigers van dorpskernen of buurten zitting hebben, regeert de burger.

